

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Тематично разделение на тематични туристически маршрути

Стратегия за развитие на обща дестинация за културен туризъм в района на Странджа (Йълдъз) / Сакар на база археологически и исторически обекти

Етап 1

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Съдържание

I.	Въведение	
II.	Културен туризъм	
III.	Теоритично разделение на тематични туристически маршрути	
IV.	Промоция и социализация	
V.	Транспортна инфраструктура	

I. Въведение

Предлаганата стратегия е ориентирана предимно към антропогенните археологически културните ресурси, които могат да бъдат мотор и да гарантират бъдещо устойчиво туристическо развитие на граничния регион, както и да подобрят имиджа му в, както в страните България и Турция, така и в цяла Европа, да се подкрепят редица културни дейности и да се промотират нови предприемачески инициативи.

Разглеждания район, който ще бъде обект на анализ обхваща значителна територия от югоизточната част на Балканския полуостров – планините Странджа, Дервентски възвишения и Сакар планина.

Връзката между културните и природни ресурси, с които е богат трансграничния регион между България и Турция го правят атрактивна и конкурентна туристическа дестинация. Дори в европейския контекст региона е с голям потенциал за туристическо развитие, състоящ се предимно в основата на неговото богато културно наследство.

В разглежданият регион може да бъде усетен духа на древна Тракия, да бъдат видяни уникални мегалитни паметници, изградени преди 3 000 години /долмени, кромлехи, скални светилища, гробници/. Могат да бъдат чути звъна на мечовете и бойния вик на българи и византийци край средновековните крепости, на религиозните песнопения в църкви и параклиси, водата от лековити вълшебни извори, магията на огъня и човешкия дух и сила могат да бъдат открити в изобилие.

Районът на Странджа планина, Дервентските възвишения и Сакар планина е едновременно един от най-интересните и най-слабо усвоените в туристическо отношение, както в България, така и в Турция. Това ги прави предпочитана дестинация за любители туристи с по-специфични интереси, които са насочени към антропогенните културни паметници или за по-авантюристично настроени и по-непретенциозни посетители. Съхраненото материално и нематериално културно наследство, допълнено от красивата природа, се съчетават в изследваната територия по уникален начин. Точно

поради това районът е изключително подходящ за развитието на културен туризъм.

Освен древната история, районът притежава богата природа – чудно красива, нежна, омайна, пречистваща, даваща сили – тук е природната вселена Странджа, лонгозните гори по р.Тунджа, суровата красота на Долнотунджанския пролом, тук царските орли се реят над Сакар планина, и те завършват тази красива природна приказка.

Целия граничен регион от с. Капитан Андреево на р. Марица до с. Резово на Черно море, граничен регион между Република България и Република Турция, който регион обхваща трите планини Странджа планина, Дервентските възвишения и Сакар планиня предлага отлични и все още не оценени възможности за културно-познавателен туризъм от двете страни на границата.

Стратегията правилно е основана на антропогенното културно богатство на граничния регион и извежда правилно на преден план развитието на културния туризъм на първо място за региона, като се базира на солидната основа. Културния туризъм е голямата възможност за развитие на трансграничния район България-Турция.

II. Културен туризъм

Културният туризъм (англ. Cultural Tourism, на бълг. още Културно-познавателен туризъм) е форма на туризма, при която основна цел на туристите е посещението на обекти, свързани с културата и културните особености на някаква епоха или на някаква група хора (нация, етнос, племе и т.н.).

Обектите на културния туризъм може да представляват различни форми на изкуство, представени в галерии на изкуствата или на открито, места и обекти с историческо значение (исторически паметници) – сгради, местности, селища, предмети и др., исторически музеи, археологически музеи и разкопки, етнографски музеи и т.н.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Към културния туризъм спада също посещението на различни културни изяви от типа на фестивали, театрални постановки, представления на местни народни традиции, обичаи, обреди и др.

Културният туризъм задоволява специфични естетични, интелектуални и психологически потребности на личността и предполага висока обща култура, засилена любознателност и наличието на изследователски дух у практикуващите го туристи. Този вид туризъм може да бъде изключително вълнуващ и удовлетворяващ. Запознаването с нови културни традиции, обичаи, изкуство, история, мироглед, религия и ценностна система винаги е в някаква степен изпитание за интелекта и характера.

Туристите практикуващи културно-познавателен туризъм са по-мобилни и харчат повече средства от обикновените туристи, които предварително са закупили туристически пакети.

Разглеждания район с право може да се дефинира като най-богатият на обекти от културно-познавателния туризъм за цяла България и до голяма степен в Турция.

Като потвърждение на казаните думи трябва да бъдат отбелязани обекти, които са с национално и световно значение.

Тук може да се докосните до древния архитектурен гений и дух на древните строители на мегалити.

Това са мегалитните паметници в Сакар планина – долмените в землищата на с.Хлябово, Сакарци, Българска поляна, Оряхово, менхира при с.Овчарово. Долмените при Бегикташ, Белеврен Евренозово, Граничар, Кирово в Странджа планина, долмените при с. Голям Дервент в Дервентските възвишения. Тук е една от световните люлки на древната мегалитна култура.

Трябва да бъдат отбелязани многото места със силна земна енергия усещана от древните обитатели на района, които на такива места изграждали свои култови места за връзка със земните сили, които

формирали и моделирали качеството на техния живот. Такива силни култови места има от единия до другия край на региона.

С най-голяма стойност за региона се считат тракийските култови комплекси, между които „Палеокастро“ на 2 км югозападно от Тополовград, „Мишкова нива“, тракийската гробница и светилище, на около 10 км югоизточно от Малко Търново, също така Бегликташ, Пропада, Индипасха, Марков камък, Каменна могила и много други древни светилища и оброчища, които носят своята сила и въздействие до ден днешен разпръснати из Странджа планина и Сакар планина.

Региона има дълга и превратна история, като множество антропогенни шедьоври от далечното минало днес изумяват със своята уникалност и всяват страхопочитание: Такива са резерват “Старинен Созопол”, остров „Свети Иван” (където е намерено ковчежето с мощите на св. Йан Предтеча), природен и археологически резерват - най-големият от петте острова по българския бряг на Черно море. Тук са открити следи от тракийско светилище от VII в. пр. Хр., древногръцки храм, вероятно посветен на Аполон Лечител (V в. пр. Хр.), останки от манастира “Св. Йоан Предтеча”, античен фар, руско военно гробище; (По проекта, реализиран от Фондация „Созопол”, на острова са възстановени пристаните, за улесняване на достъпа за туристите и са изградени навеси за наблюдение на биоразнообразието на острова),

Архитектурно-исторически комплекс „Южна крепостна стена и кула” - съчетава елементи от различни епохи - древен кладенец (IV - III в. пр. Хр.); част от ранновизантийска стопанска сграда от V - VI век, в която е представена музейна сбирка; средновековна крепостна стена и кула и прилежащи стопански постройки; изложбена зала за съвременна живопис, скулптура и камерни концерти; реставрирана традиционна къща - архитектурен паметник от XVIII - XIX в.,

Цитаделата при с. Маточина Букелон, античния град Дебелт, Укрепения владетелски дом от елинистичната епоха в местн. Татар маша при с. Княжево, величествените останки от исихасткия манастир при с. Воден, резиденцията и укрепен владетелски дом в местн. „Гола нива“ при

с. Синеморец , крепост Акра при гр. Черноморец, крепост Ургури близо до с. Българи, отбранителното съоръжение „Еркесията“ в община Средец с дължина от 142 км. и стотици обекти които поради различни причини тънат сега в забвение и разруха.

А биха могли да привличат със своята уникалност гости от близо и далеч. Времето ще покаже, те са издържали хиляди години, маркират различни епохи на човешкото ежедневие и история.

Религиозните обекти са много и разнообразни, пръснати са из целия регион. Могат да се групират на две основни части, които привличат туристи към себе си. Първите са средновековните християнски обекти, като с най-голямо значение са тези в Созопол и около него, Ахтопол, скалните църкви при с. Михалич, с. Маточина и Вехтата църква над манастир „Св. Троица“. И другата голяма група това са религиозните храмове изградени в региона през Възраждането и в края на 19 век и началото на 20 век от местното население. Като преобладаващата част от тях и днес са действащи, а значителна част от тях и се възстановяват. Да района се отличава със своеобразната си култова архитектура. В Странджа почти всички църкви са едновременно архитектурни и художествени ценности поради специфичната за региона иконопис. Основни белези на странджанското изкуство са силното влияние на барока и многоплановото решение, което няма паралел в църковната живопис на другите български художествени школи. Своя апогей Странджанската иконописна школа достига през XIX в., след което идват тревненски зографи и променят направлението на художествения живот.

В община Средец се намира единственият оцелял до днес манастир в Странджа планина – „Св. Живоприемний Източник“, построен през Възраждането. В планината Сакар, край с. Устрем, община Тополовград се намира друг култов обект, най-големият в Странджанско-Сакарския край и с национално значение Устремски манастир „Св. Троица“. Той е построен през Средновековието, след което е опустошен и изграден в днешния си вид през XIX в. Значими религиозни обекти в община Тополовград са 4 – те храма в Тополовград, скалната църква „Вехтата

църква“ и възраждането на много параклиси „Св. Марина“, „Св. Спас“ и „Света Богородица“, „Св. Илия“, Св. Безребърници и лечители Козма и Дамян, „Св. Атанасий“, „Св. Кирил и Методий“ и др. Църквата в. Димитър в с. Орлов дол която два пъти е била посещавана от апостола на свободата Васил Левски, храмовете в селата Орешник, Капитан Петко войвода, Голям Манастир, Устрем, Хлябово и др.

Музеите и галериите са също желано място в което е концентрирана историята и обичаите на даден район, със значително богатство и интерес се отличават музеите в Созопол, Художествената галерия, музеите в Елхово Малко Търново, Черноморец, Приморско, Царево, Средец, Харманли, Свиленград, Тополовград, Болярово и др.

Голямо е значението и на местната духовна култура и традиции които имат заложили своите основи още от средновековието до наши дни.

Нематериалното културно наследство е като визитка също за района защото този район е уникален за България с някои от своите традиции, например като нестинарството, което е уникален обичай.

Във вътрешността на Странджа и до днес са запазени характерният странджански говор и топонимия. Добре съхранени са колоритни и оригинални обреди, които се изпълняват във връзка с определени събития и празници. Типично регионален е уникалният обичай нестинарство, който се среща само в странджанския край и се изпълнява на деня на Св. Св. Константин и Елена. През 2009 г. нестинарството е включено в списъка на световното нематериално културно наследство на ЮНЕСКО. Само тук се среща също т.нар. „бял кукер“ – кукер без маска. Продължават в района да се изпълняват обичаите коледуване, лазаруване, обичаят за дъжд и плодородие „Джамали“, „Пеперуда“, „Еньова буля“, „Меджия“, „Сватба“, „белене на платно“ фолклорният обред „Филек“ (само в гр. Малко Търново и с. Бръшлян), поклонението Индипасха. Традиционните народни борби като задължителен елемент на народните събори, като много известни са народните борби на панаира на манастира „Св. Троица“.

Всички обичаи се изпълняват със специфичен реквизит и обредно облекло. Интерес представляват колоритните сакарски женски носии, вплели традициите на Тракия и Егейска Македония.

III. Тематично разделение на тематични туристически маршрути

След запознаване със съдържанието на доклади, представени от експерти Археолог, помощник Археолог и експерт История и География и анализиране на наличната информация, предложения за създаването на 5 различни тематични маршрута са представени в настоящата стратегия. За всеки от маршрутите има предоставена кратка историческа справка, включените обекти в туристическия маршрут (за всеки обект са описани: наименование на обект, местоположение, GPS координати, кратка информация). Под внимание са взети не само предложенията на гореспоменатите експерти, но също така транспортна инфраструктура, контролно пропускателни пунктове на границата между България и Турция, състояние на обектите, потенциал за тяхното развитие, хронология на събитията, други обекти в близост, които биха представлявали интерес за посетители и туристи в областта (религиозни, природни и др.) и др.

Тематичен маршрут I. Мегалитната култура в Странджа и Сакар

Кратка историческа справка

Преходът между II- то и I-то хил.пр.Хр. е периодът, предизвикал исторически промени в живота на Югоизточна Европа. Това е периодът, в който траките се появяват на историческата сцена. Те познават корабоплаването и го превръщат в свой поминък. В земите, населявани с тракийски племена, границата между двете епохи (бронзова и желязна), освен с навлизането на желязото във всички сфери на бита се характеризира и с глобална смяна на погребалните вярвания и свързаните с тях ритуали. През желязната епоха, за пръв път се появяват гробници - "жилища" на мъртвите. Именно тези първи и най-ранни гробници са долмените. Долмените са характерни за много области на древния свят. Откриват се в Европа, Азия, Африка, като появата и развитието им се поставя в огромен хронологически период от IV-III хил.пр.Хр., до II хил. пр.Хр. Проучванията през последните три десетилетия на долмени в Странджа и Сакар дават убедителни археологически доказателства изграждането и използването им да се постави в периода IX –VII в.пр.Хр., като те се явяват най-ранните архитектурни гробни

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

съоръжения на тази територия. На територията на Източен Сакар (Тополовградска община) са регистрирани най-голям брой долмени, които се отличават с внушителни размери и прецизна обработка. Долмените са строени по начин, който позволява продължителната им употреба, което обяснява тяхното използване като владетелски-семеини или родови гробници.

Тези паметници се почитат през дълъг период от време след построяването и използването им като свещени места. В отделни райони на Странджа и Сакар и до днес се носят предания и се регистрират вярвания и обреди, свързани с тези паметници, наричани от населението “пещери”, “хамбарчета”, “змейови къщи”, “похлупени камъни” и пр.

1. Долмен в м. „Лозята“ край с. Белеврен

GPS N 42.105176 E 27.157749 Altitude 478 m

Местоположение: м. „Лозята“ край с. Белеврен, Община Средец, Област Бургас, България

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Обектът е паметник с национално значение. Долменът е двукамерен с дромос и фасада. Той е сравнително добре запазен. Изграден е от гранит. В долмена е открито голямо количество керамични съдове, бронзови накити, мъниста от кехлибар. На база на откритите материали изграждането на долмена следва да се отнесе към началото на VIII в. пр.Хр.

2. Долмен № 1 в м. „Пещерите” край с. Голям Дервент

GPS N 41.970973 E 26.740416 Altitude 443 m

Местоположение: м. „Пещерите“ край с. Голям Дервент, Община Елхово, Област Ямбол, България

Долменът е двукамерен с дромос, изграден е от големи плочести камъни, ориентиран е север-юг, като входът е от юг. Основният археологически материал, открит при долмена, е керамика и бронзови накити. В насипа на могилата е открито монетно съкровище от 49 сребърни монети. На база на откритите материали изграждането на долмена следва да се отнесе към VIII в. пр.Хр., като около 210 г. от н.е. в него е заровено монетно съкровище.

3. Долмен в м. „Капаклийка” край с. Сакарци

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.027098 E 26.287481 Altitude 465 m

Местоположение: м. „Капаклийка” край с. Сакарци, Община Тополовград, Област Хасково, България

Обектът е паметник с национално значение, но още не е проучван. Ориентацията на долмена е север-юг. Той се състои от гробна камера и преддверие.

4. Долмен в м. „Клифтинова нива” край с. Сакарци

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS: N 42.027392 E 26.298155 Altitude 456

Местоположение: м. „Клифтинова нива” край с. Сакарци, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е разположен в могила, която не го покрива изцяло. Той е, еднокамерен, с дромос и фасада. Ориентиран е с входа на югозапад. От камерата са запазени на място входната и долните странични плочи; дължината ѝ е около 2,00—2,10 м, ширината 2,20 м. Откритите, по време на разкопки, материали позволяват изграждането на долмена да се постави през VIII в.пр.Хр.като използването му е продължило до VI в.пр.Хр. Обектът е паметник с национално значение.

5. Долмен в м. „Гайдарова пещера” край с. Хлябово

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.046666 E 26.239554 Altitude 360m

Местоположение: м. „Гайдарова пещера ” край с. Хлябово, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е голям, двукамерен, ориентиран е с входа си на юг - югоизток. Гробната камера е дълга 2.25 м, широка 2.05 м и висока 2.20 м. Отпред долменът има добре запазена фасадна стена с височина 1.70 м. Общата дължина на фасадата е 10.50 м. На база на откритите при разкопките материали изграждането на долмена се поставя в VIII в. пр. Хр., като използването му е продължило до VI в. пр. Хр. Обектът е паметник с национално значение.

6. Долмен в м. „Славова курия” край с. Българска поляна

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.010780 E 26.142971 Altitude 506 m

Местоположение: м. „Славова курия” край с. Българска поляна, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е ориентиран по дългата си ос север-юг и се състои от гробна камера, предгробна камера и дромос. На база на откритата керамика изграждането на долмена се поставя в VIII в. пр.Хр. Долменът е паметник с национално значение. Намира се на 3,8 км източно от с. Българска поляна.

7. Долмен № 2 в м. „Мангъра” край с. Хлябово

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.00146 E 26.162966 Altitude 720 m

Местоположение: м. „Мангъра” край с. Хлябово, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е еднокамерен, с дромос и крепида от плочести камъни. Могилният насип е с диаметър 9,5 м. Долменът е паметник с национално значение и има изключително значение за изучаването на тракийската мегалитна култура.

8. Долмен в м. „Евджика” край с. Хлябово

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.044007 E 26.259150 Altitude 450 m

Местоположение: м. „Евджика” край с. Хлябово, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е еднокамерен, издълбан в монолитен скален блок с размери 1,40 x 1,40 м. Във вътрешността на долмена има издълбани „ямички”, а върху покривната плоча на долмена има издълбани „басейнчета”. Долменът е единствения вкопан изцяло в естествена скала и е паметник с национално значение. До обекта има маркировка и табели.

9. Долмен в м. „Лъките” край с. Евренезово

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

GPS N 42.136704 E 27.330043 Altitude 267 m

Местоположение: м. „Лъките” край с. Евренезово, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Долменът е еднокамерен с дромос. Ориентиран е с входа на югоизток. Изграден е от масивни необработени гранитни плочи. На място са запазени двете странични плочи и задната плоча на камерата. Построяването и използването на този долмен следва да се отнесе към периода началото на VIII - края на VII в.пр.Хр. Паметникът е с национално значение.

10. Долмен № 1 и долмен № 2 в м. "Лъгът" край с. Заберново

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.106824 E 27.541045 Altitude 230 m

Местоположение: м. „Лъгът” край с. Заберново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Долмен № 1: Могилният насип е изцяло от камъни, а долменът е разположен симетрично в центъра му. Той е еднокамерен с дромос и добре оформена фасада; ориентиран е с входа си на ЮЗ. Изграден е от мраморизирал варовик, с който изобилства околността. Фасадата на долмена се състои от плочести камъни, побити вертикално в един – два реда, шахматно един зад друг. Размери на могилата около долмена: С-Ю – 8,80 м; И-З – 8,90 м.

Долмен № 2 е разположен е на 15 м източно от долмен № 1. Долменът е еднокамерен с дромос, ориентиран с входа си на ЮЗ. Могилният насип се състои от камъни и има диаметър 10 м.

11. Долмен в м. „Големият рът” край с. Хлябово

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.027098 E 26.287481 Altitude 465 m

Местоположение: м. „Големият рът” край с. Хлябово, Община Тополовград, Област Хасково, България

Долменът е двукамерен с дромос. Гробната камера е с дължина 2,10 м, ширина 1,60 м и височина 2,20 м. От всички долмени в Сакар само този има изразен трапецовиден план на предгробното помещение. Долменът е паметник с национално значение, но не е проучван все още.

12. Долмен в м. „Желюв дол” край с. Сакарци

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.028254 E 26.279574 Altitude 502 m

Местоположение: м. „Желюв дол” край с. Сакарци, Община Тополовград, Област Хасково, България

3,5 км черен път води до обекта като в близост до долмена преминава отъпкан горски път. Долменът е ориентиран с вход на юг. Запазени са камерата и дромосът. Могилата е висока 3 м и с диаметър 12 м. Долменът е паметник с национално значение, но не е проучван все още.

13. Долмен в м. „Коруба” край с. Кирово

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.162289 E 27.181880 Altitude 265 m

Местоположение: м. „Коруба” край с. Кирово, Община Средец, Област Бургас, България

Долменът в местността „Коруба” е триделен (двукамерен с дромос). Ориентиран е с входа си към югозапад. Каменната могила с диаметър около 15 метра е добре запазена и достига на височина до нивото на покривната плоча на главната камера. Изградена е от сравнително едри необработени камъни. Паметник с национално значение. Долменът е проучен през 1976 г. като материалите от долмена са в НИМ-София.

14. Могила с каменно съоръжение в м. „Големия Кайряк” край с. Българска поляна

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.042914 E 26.171516 Altitude 465 m

Местоположение: м. „Големия Кайряк” край с. Българска поляна, Община Тополовград, Област Хасково, България

Могилата е част от некропол с около 40 могили в него. Тя е с височина 0,70 м и диаметър 8,0 м. В центъра ѝ е разположено гробното съоръжение. То е с елипсоидна форма и външни размери 3,25 x 2,60 м, височина 0,70 м. Изградено е от гранитни плочести камъни в неравни редове. Гробното съоръжение е датирано в края на бронзовата – началото на ранножелязната епоха –XIII-XI в.пр.Хр. Паметник с национално значение.

15. Могила с цистов гроб в м. „Кайряка” край с. Българска поляна

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42. 055277 E 26.180117 Altitude 365 m

Местоположение: м. „Кайряка” край с. Българска поляна, Община Тополовград, Област Хасково, България

Могилата е част от некропол с около 40 могили в него. Тя е с размери: височина 0,30м и диаметър 7,0 м. Насипът на могилата е каменно-землен, ограден е с крепида изградена от вертикално побити плочести гранито-гнайсни камъни и размери: изток/запад 6.70м; север/юг 5.80м. В центъра на могилата се намира цистов гроб, изграден от масивни каменни плочи. На база на откритите материали гробът се датира във втората фаза на Ранно-Желязната Епоха (VIII-V- в.пр.Хр.).

16. Два долмена в м. Лозята край с. Граничар

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42. 133152 E 27.230388 Altitude 353 m

Местоположение: м. Лозята край с. Граничар, Община Средец, Област Бургас, България

И двата долмена са еднокамерни, без дромос, разположени успоредно един до друг на разстояние 1 м един от друг. Обърнати са с входовете на югозапад. Северозападният долмен е по-добре запазен- всичките му плочи са на място.

17. Село Асаджипинар и Канлъгечит

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Най-ранното селско селище в Тракия има много улики за разпространението на цивилизации от Анадола до Европа. Започвайки в Анадола през 10 000 г. пр.н.е., уреденият живот на фермера достига до Тракия през 6400 г.пр.Хр. и след това се разпространява в Европа. Направена е изложбена схема под формата на модели, отразяващи това селище, играещо важна историческа и археологическа роля. Районът е проектиран като музей на открито, а изкопаните артефакти са изложени в структурите, моделирани според оригинала.

18. Пещера Дупница (Зона на древен живот и природа)

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сарпдере

Координати: 41°50'26.5 N 27°33'19.7 E

Описание: Разположен е в залесена земя на около 6 километра южно от село Сарпдере в област Демиркой. Намира се на около 50 км североизточно от Къркларели. Зоната е археологическа защитена зона от втора степен и природна защитена територия втора степен. Пещерата "Дупница", която се състои от две отделни пещери, суха и влажна, е регистрирана като природен обект с решение на Одринския съвет за опазване на природните ценности, които притежава. Водната пещера приема гости от 15 май до 15

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

ноември, а сухата пещера е отворена през цялата година. Водната пещера е естествено местообитание, където около 60 хиляди прилепи живеят.

19. Ериклер стара гробница менхир

Местоположение: Област: Централна, Село: Ериклер

Координати: 41°51'54.4 N 27°07'38.1 E

Описание: Гробницата е разположена от дясната страна на път в посока Ериклер-Къркларели на 1.3 км от центъра на селото. Съставена е от два камъка, разположени във формата на главен и поддържащи камъни с височина приблизително 2.5м. Надгробните каменни плочи са преместени от тяхното първоначално място.

20. Менхир Хоюк Баба

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Кофчаз, Село: Малкочкар Кою

Координати: 42°02'24.6 N 27°01'06.6 E

Описание: Мегалитът (голям камък) е монументален гробен камък. Има много различни видове, като обелиска (менхир), мистични и гробни камъни. Менхирите са с дължина около 2 м и височина 4 м. Формата им е изградена от стъпала и основен камък. Камъкът от северната страна е по-тънък и цилиндричен, а южната страна е по-плоска. В миналото се споменавало селото Малкочлар по отношение на неговата позиция. Също така е възможно да се споменат три тясно свързани мегалити, когато се обмисля близостта до други долмени.

21. Могила Исламбейли

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Пинархисар, Село: Islambeyli

Координати: 41°42'22.1 N 27°37'17.4 E

Описание: Има два менхира, грубо издълбани от калдъръмни камъни с височина 2,5 м. Има стена, която е правоъгълна с височина 1 м и е измазана с циментова замазка. И двата менхира се намират на 500 метра северно от селото. Местоположението е близо до най-важните туристически райони като Йенис, Игнеада и Демиркой. Близостта до селото предлага и туристически съоръжения, изградена инфраструктура и транспортни възможности. Село Йенис има голямо значение от гледна точка на производството на месо и месни продукти.

22. Юскюп Балабан скална гробница

Местоположение: Област: Централна, Село: Юскюп

Координати: 41°41'53.1 N 27°25'43.0 E

Описание: Едноетажната скалната гробница е издълбана в ниска естествена скала. Гробницата е била унищожавана частично през различни периоди. В нея няма скрити скелети или други предмети. Смята се, че пожар в скалната гробница е унищожил всичко в нея. От вътрешната страна на скалната гробница, в средата, има малка незаконна изкопна яма. Поради структурните характеристики на скалната гробница се смята, че принадлежи към желязната епоха.

23. Юскюп Хачиоглу Гробищна зона

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Централна, Село: Скопие

Координати: 41°41'54.2 N 27°25'29.2 E

Описание: Могила, гробница издълбана под земята и няколко скални гробници на повърхността са идентифицирани в гробищната зона. Оригиналната структура на малката могила, която е с диаметър от 14 до 15 метра, е унищожена от незаконни разкопки. Наблюдава се, че подземната гробница, издълбана в гробищата, е покрита с масивна почва, същата като гробна могила. Наблюдава се, че подземната гробница, издълбана в гробищата, е покрита с масивна почва, същата като гробна могила.

24. Могила Караабалар Хайдутлу

Местоположение: Област: Кофчаз; Село: Караабалар

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Координати: 42°04'15 N 27°16'50 E

Описание: Могилата, разположена на 2.8 км югозападно от селото, е с височина 6-7 м и диаметър 25-30 м. Могилата е разположена в горската местност, която е археологическа защитена зона от II степен. Могилата е запазена в добро състояние. В село Карабалар има два некропола в южната част, където има много гроби могили в добро и в лошо състояние. В близост има и долмени.

25. Могила Караабаллар Молла Ибрахим Корусу

Местоположение: Област: Кофчаз; Село: Караабалар

Координати: 42°04'14 N 27°16'50 E

Описание: Могилата, разположена на 2.5 км югозападно от селото е с височина 5-6 м и диаметър 25-30 м. Могилата се намира в горска местност и върху нея има дървета. Зоната е регистрирана като археологическа защитена зона от II степен.

26. Гробищна могила Караабаллар Хоюк

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Кофчаз; Село: Караабалар

Координати: 42°04'15 N 27°16'15 E

Описание: Могилата, разположена в старото гробище, известно като гробище Къойци Хоюк, е с височина 2-2,5 метра, диаметър 15-20 м. Намира се в археологически защитена зона от 1-ва степен. Има надгробни паметници с дължина от 50 см до 1,5 м. Могилата е добре запазена, защото е в селото.

27. Могила Хачифакли Хайдарбаба

Местоположение: Област Пинархисар; Село: Чайъдере

Координати: 41°37'28 N 27°31'25 E

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Описание: Могилата, разположена на 450 м южно от селото, е с височина 3-4 м и диаметър 15-20 м. В района се извършват селскостопански дейности. Намира се в археологически защитена зона от 1-ва степен. Има надгробни камъни под формата на менихири в и около могилата, която е била използвана като гробище. От запад има два камъка менихир с дължина приблизително 2,5 м.

Тематичен маршрут: II. Одриското царство

Кратка историческа справка

След VIII в. пр. Хр. по Егейското и Черноморско крайбрежие на Балканския полуостров започнали да се появяват селища на елински колонисти. Персите също често водели борби с местното население. Отношенията на траките с останалите народи активизирало политическия живот, което довело до военна консолидация. За пръв път одрисите успели да създадат дълготраен съюз. Начело с цар Терес било сложено началото на първата тракийска държава – Одриската (V в. пр. Хр.), която е най-забележителното тракийско обединение, съществувало по нашите земи и е оказала голямо влияние върху понататъшната история на нашите земи. Одриската държава се разпростира в Югоизточна Тракия по горните течения на Марица и Тунджа до крайбрежията на Черно, Мраморно и Егейско море и от възникването си често се споменава като фактор в съседските отношения на Балканите.

С управлението на първите си владетели Одриското царство застанало на прага на най-големия си разцвет, превърнало се в първостепенна военно-политическа сила и заявило недвусмислени претенции по отношение на съседите си. За пръв път държавната организация излязла смело на сцената на заплетените международни отношения на Балканския полуостров. След смъртта на Реметалк III, който не оставил наследник, от Одриското царство в 45-46 г. сл. хр. била образуваната римската провинция Тракия.

1. Укрепен владетелски дом в м. Татар маша край с. Княжево

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.06 5200 E 26. 295040; N 42. 065381 E 26. 294942; N 42.065603 E 26.295131
N 42.065642 E26.295080; N- 42.065552 E 26.294899 Altitude 74 m

Местоположение: м. Татар маша край с. Княжево, Община Тополовград, Област Хасково, България

Владетелската резиденция до с. Княжево представлява най-добре запазения комплекс от жилищни сгради от тракийската епоха, намиран на територията на България. По време на проучванията на обекта бе регистриран уникален ритуал. Под могилния насип е „погребана” жилищна сграда на владетел живял на това място през втората половина на IV в.пр.Хр. На обекта е открита кула – в югоизточната част пред крепостната стена и бастион в западната част на крепостната стена. Целият комплекс е ограден с масивна оградна стена – заграждаща пространство от 3,5 декара. Пред оградната стена е разкрит ров, допълнително защитаващ обекта.Обектът е построен през втората половина на IV в.пр.Хр. и е обитаван до края на първата четвърт на III в.пр.Хр.

2. Гробница в м. Тумбата край с. Ружица

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

GPS N 42.158755 E 26.861929 Altitude 255 m

Местоположение: м. Тумбата край с. Ружица, Община Болярово, Област Ямбол, България

В южния сектор на могилата е открита монументална гробница. Тя се състои от гробна камера, преддверие и дромос с обща дължина 7,05 м. Ориентирана е С-Ю с вход от юг. Гробницата е изградена от варовикови блокове и необработени гранитни плочи, без спойка. Гробницата е датирана в края на V в. пр. Хр.

3. Мегалитен комплекс Лалапаша

Долменът е праисторическа структура, състояща се от няколко големи плоски камъка, разположени една до друга на земята, и големи плоски камъни, разположени хоризонтално върху тях. Смята се, че се използва като гроб. Има около 25 долмена, разположени в близост до окръжен център Одрин Лалапаша, много от които са разположени по селата.

Долмен Лалапаша 1 (Арпалик)

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Местоположение: Област Лалапаша; Село: Арпалик

Координати: 41°50'36.02 N 26°44'14.51 E

Описание: Долменът в центъра на Лалапаша е добре запазен. Има защитна лента, изработена от стоманени жици около долмена. Той е направен от дромос. Документационните проучвания на долмените в Лалапаша са извършени в повърхностното проучване, проведено през 1987 г. под председателството на М. Özdoğan. Повреденият долмен Лалапаша е изкопан и ремонтиран. Лалапаша е първият долмен, разкопан в Тракия в Турция. Разкопките продължават през 1994 г. и 1995 г. със съвместните работи на музея Одрин и Истанбулския университет.

Долмен Лалапаша 2

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област Лалапаша; Село: Център

Координати: 41°51'14.95 N 26°45'1.05 E

Описание: След долината Арпалик от северната страна на пътя, която свързва Лалапаша с Хачиданимент и Вайсал, могалата се вижда от дясната страна в средата на скалната зона. Долменът е с форма на една стая и единичен дромос. Няма странични скали на долмена. На южната страна на Долмена се намира Олтар "Игрек Рок Слънце". Въпреки че около тях има голямо разнообразие от долмени, тези долмени не са в много добро състояние.

Долмен Мухитин Баба

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област Лалапаша; Село: хълм Мухитин Баба

Координати: 41°55'21.42 N 26°51'9.88 E

Описание: Могилата се вижда отдясно по пътя към Вайсал, в северна посока по пътя Хачиданишмент-Вайса и малко по-напред след преминаването на Саръданишмент. Долменът, който има един дромос, е в посока север-юг. Западната страна на пътеката е унищожена. Има признаци на унищожение в целия долмен.

4. Мегалитен комплекс Хачилар

Долмен „Хачилар“

Местоположение: Област: Лалапаша, Село: Хачилар

Координати: 41°55'02.5 N 26°48'10.5 E

Описание:

Долмен „Хачилар“ в село Хачилар, принадлежаща към област Лалапаша, е разкрита от Дирекцията на музея „Одрин“ през 1983 г.. Има четири долмена в село Хачилар, разположени точно вдясно от пътя водещ от село Hacıdanişment към село Хачилар. Долменът Хачилар е изграден от местен шистов камък и има две свързани стаи. Втората стая е правоъгълна, а първата стая е планирана във формата на квадрат. В секциите, които отделят камерите, има проходи, наречени водостоци, с форма наподобяваща на полукръг.

Тематичен маршрут III. Астейското царство

Кратка историческа справка

Към средата на 1-то хилядолетие пр. Хр. Странджа планина е обитавана от тракийските племена тини и асти, подвластни на новосъздаденото Одриско царство. Траките-мелинофаги (просоядци), населяващи Салмидесос (днес Мидия, Турция) векове наред вдъхват ужас на мореплавателите с жестоките си пиратски набези. Тините, които по всяка вероятност населяват цяла Странджа, пък са сред най-войнствените от всички племена и най-опитни в нощните нападения. След унищожаването на Келтското царство през последното десетилетие на III в. пр. Хр. наследниците на Одриската държава започват да обръщат все по-голямо внимание на Странджанската област.

През II в. пр. Хр. - периода на късния елинизъм, на територията на Одриското царство се издига последното мощно царство на траките – Астейското, което обхваща крайморската област със цяла Странджа планина, на запад обхваща Сакар и достига на северозапад до Кабиле (Ямбол) и по сила съперничи на най-могъщите царства от този период, каквито са Боспорското, Витинското и други понтийски царства. Това е все най-слабо проучения период от историята на Тракия.

Столица на Астейското царство е била град Бизия в Южна Странджа.

1. Крепостта „Фармакида“

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

GPS N 42.293270 E 27. 718851; N 42. 292810 E 27.719259; N 42. 293318 E 27.720268
N 42. 293762 E 27.719667 center N 42.293270 E 27.719409

Местоположение: м. Фармакида, Община Приморско, Област Бургас, България

Крепостта обхваща площ от 860 кв.м. Представлява правоъгълник с издадена на югозападната стена правоъгълна кула (вътрешни размери 5,20 x 3,50 м). Югозападната стена е дълга 23 м, а северозападната 35 м. Като цяло стените на крепостта са били изградени от ломени камъни на калова спойка. Във вътрешността на обекта има сигурни данни за наличието на една постройка разположена в североизточната част. Очевидно тя е заемала площ от около 70 кв.м като от север, юг и изток е имало незастроено пространство. Приема се, че сградата е била двуделна. Над определена височина сградата е притежавала кирпичена стена или такава с измазан с глина плет. Покривът на сградата е бил двускатен с използването на керемиди (лаконски и коринтски тип).

2. Укрепен владетелски дом в м. Пастич, край с. Бродилово

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

GPS N 42. 084033 E 27. 833173; N 42.083750 E 27.833205; N 42.083786 E 27.833757
N 42.084013 E 27.833709 center N 42.083882 E 27.833436 Altitude 62 m

Местоположение: м. Пастич, с. Бродилово, Община Царево, Област Бургас, България

Обектът представлява владетелски дом ограден с масивна оградна стена, към която принадлежи и кула изградена в най-достъпната му част. Оградната стена на обекта е изградена от ломени камъни на калова спойка с дебелина 2,40 м и е със запазена височина 1,40-1,50 м. Кулата е изградена пред западната част на стената ограждаща обекта. Тя е градена от ломени камъни (гранит) с различна големина и калова спойка. Пред вътрешното лице на северната стена, по цялото ѝ протежение са разкрити 3 помещения. Във всяко едно е имало есхара. Домът е построен и обитаван в последната четвърт на II-първата четвърт на Ів.пр.Хр.,а унищожаването му трябва да се отнесе към началото на втората четвърт на І в.пр.Хр.

3. Укрепен владетелски дом в м. Голата нива, край с. Синеморец

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 42.063875 E 27.971735; N 42.064096 E 27.972346; N 42.064653 E 27.971853
N 42.064462 E 27.971375; center N 42.064315 E 27.971874

Местоположение: м. Голата нива, с. Синеморец, Община Царево, Област Бургас, България

Обектът представлява укрепен владетелски дом от късноелинистическата епоха средата на II - първата четвърт на I в. пр.Хр. Оградната стена на обекта следва естествения терен, минавайки по ръба на високите части на платото. Кулата е издигната в южната, най-достъпна част на обекта, пред най-уязвимата част на оградната стена. Животът в този дом е продължил без периоди на прекъсване в рамките на около 40–60 години. Този обект се е явявал център на икономическа и политическа власт в региона. „Синеморският” владетел е държал под контрол организацията и търговията с богатите ресурси на Странджа, известни от дълбока древност: желязната и медна руда, както и продуктите на дърводобива – суровини изключително необходими за военните кампании по това време. От втория период на обитаване на обекта, отнасящ се към XVII-XIX в. са разкрити църква и църковен комплекс. Църквата е еднокорабна, едноапсидна с притвор, с дължина: 17 м. Вкопана е плитко в скалата – във вътрешността до 60 см.

4. Крепостта при Ахтопол

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 42. 101587 E 27. 94315 - N 42. 100432 E 27.944477 N 42.101606 E 27.947625

N 42.104264 E 27. 945919 - center N 42.101868 E 27.945458

Местоположение: съвременният град Ахтопол, Община Царево, Област Бургас, България

На полуострова, на мястото на днешния град Ахтопол е съществувало значително антично и средновековно селище. Античната крепостна стена е изградена в края на IV-началото на V-VI в. Тя е вървяла по ръба на скалистия бряг на полуострова, издигнат около 20 м над морското равнище. На много места между къщите на съвременния град стърчат съборени грамадни откъси от стената, които позволяват най-общо да се проследи ходът ѝ. Общата обиколка на заграденото укрепено пространство е около 800-850 м. Стената е била подсилена с кули от които до сега са разкрити три. Западната кула е с ориентация югозапад – североизток. Вероятно на югозападната страна е била главната порта на крепостта; порти е имало и към пристанището на юг и към скалната тераса на североизток.

5. Крепост „Калето” в землището на с. Сливарово

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 41.959997 E 27.671653 ; N 41.957125 E 27.671073; N 41.958306 E 27.670301
N 41.958290 E 27.671932 center N 41.958290 E 27.671116

Местоположение: местност Градището, село Сливарово, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Крепостта е разположена на издигнат стръмно около 60 м над долината на р. Резовска полуостров, почти напълно затворен от голям, обърнат на юг завой на реката. Крепостната стена върви по горния ръб на най-стръмната част на склона и огражда пространство с овална форма и приблизителни размери 100 x 200 м. Във вътрешността теренът продължава да се издига; на най-високата точка има основи от разрушена каменна постройка. От север е разположен тесен вход за пешеходци, чийто стръмен подход е частично изсечен в скалата – през няколко разсечени скални блока. Източно от входа се намира кула. Вход за превозни средства (каруци и антични колесници) се намира в югоизточната част на крепостта, той е свързан с път, водещ към реката. Крепостта е изградена през IV в. Крепостта е изградена и обитавана през IV в.. Обектът е заселен отново през средата и втората половина на VI в. Опожарен е при управлението на Юстин II и София (565-578г.).

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

6. Замък „Чингене“

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Визе, Село: Kızılağaç

Координати: 41°42'38.4"N 27°49'34.2"E

Описание:

Руините на замъка са разположени на хълм, на 4.8 километра западно от село Kızılağaç, в гориста местност. Стените са направени от груба скулптура и черна зидария. В стенната конзола не е използван хоросан, повърхностите на стените са обработени с гладко обработен камък, а вътрешният пълнител е обработен с неправилни камъни. В момента малка част от замъка са запазени. Останките от стените са видими под формата на каменни купчини на пода. По останките от източната стената се вижда, че замъкът е изграден на два реда, оформяйки вътрешен и външен замък.

7. Замък Визе

Местоположение: Област: Визе, Село: Област Замък

Координати: 41°34'38.6"N 27°46'04.4"E

Описание:

Малка част от стените на замъка са запазени до днес. Останките в южната част на замъка са високи около 3-4 метра и са изградени от големи каменни блокове. Видими са два бастиона, един зад северозападният край на замъка и един отдалечен на 30 метра в същата посока. На юг има пентаграм с височина 5 метра. В близост има добре запазена укрепителна стена с дължина 37.6 метра. Височината на тази стена е 5 метра и

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

нейната дебелина е 2.1 метра х 1.5 метра. Крепост с дължина 18 м, след това бастион и руини на изток от тях са видими и днес. След тази последна крепостна стена стените на замъка са напълно разрушени и изчезнали.

8. Античен театър Визе

Местоположение: Област: Визе; Село/квартал: Еврен

Координати: 41°34'25.8 N 27°46'09.7 E

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Описание: Структурата на театъра е разположена на южния край на Çömlektere. Той е разкрит с разкопки, извършени между 1995-1997. По време на разкопките са намерени сценични релефи върху мрамор и скулптури с много обекти (керамични, стъклени и метални находки) принадлежащи на римски, византийски или османски периоди. При последното изкопни работи през 2003 г. са открити обособени места за посетители на театрални постановки и сцена.

9. Пещера Дупница (Зона на древен живот и природа)

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сарпдере

Координати: 41°50'26.5 N 27°33'19.7 E

Описание: Разположен е в залесена земя на около 6 километра южно от село Сарпдере в област Демиркой. Намира се на около 50 км североизточно от Къркларели. Зоната е археологическа защитена зона от втора степен и природна защитена територия втора степен. Пещерата "Дупница", която се състои от две отделни пещери, суха и влажна, е регистрирана като природен обект с решение на Одринския съвет за опазване на природните ценности, които притежава. Водната пещера приема гости от 15 май до 15

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

ноември, а сухата пещера е отворена през цялата година. Водната пещера е естествено местообитание, където около 60 хиляди прилепи живеят.

10. Древна селищна зона и култова зона Каракочак

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Местоположение: Област: Визе; Село: Девлет

Координати: 41°34'58.6 N 27°47'30.5 E

Описание: Има пещерни образувания, включително стари селища, в хълмиста местност на 1850 метра североизточно от окръжният център. Около тях могат да бъдат видяни много керамични фрагменти. Има една кухня наподобяваща прозорец в горната част на пещерата и тънка мазилка останала на върха. Каракочак е важен и рядък култов район, изследван от проф. Д-р Енгин Бексач.

11. Могила Чьомлектепе

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Визе; Село: Еврен

Координати: 41°34'29.9 N 27°46'16.0 E

Описание: Могилата Чьомлектепе се намира в област Визе. Тя е с височина около 15-20 м и покрива площ от 80-100 метра в диаметър. Главният път минава близо до обекта и се намира в селскостопанска зона. Намира се в археологическа защитена зона от II степен.

12. Могила Сиврилер 1

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сиврилер

Координати: 41°48'53 N 27°56'03 E

Описание: Могилата е с височина 6-7 м и диаметър 30-35 м. Намира се в горска зона, която е археологическа защитена зона от II степен. В горната част на могилата има разположена и залесена яма с дълбочина 1,5 метра. В региона е добре развит морският, пясъчно-слънчевият и природният туризъм, както и туристически услуги като походи, лов и други.

Могила Сиврилер 2

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сиврилер

Координати: 41°48'55 N 27°56'06 E

Описание: Могилата се намира на 6.8 километра в североизточната част на селото. Тя е с височина 8-10 м и диаметър 45-50 м. Намира се в горска зона. В по-голямата си част могилата е унищожена, в следствие от незаконни разкопки и дейност на ловци.

Могила Сиврилер 3

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сиврилер

Координати: 41°48'56 N 27°56'07 E

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Описание: Могилата се намира на 6.7 км североизточно от селото. Тя е с височина 7-8 м и диаметър 30-35 м. Намира се в горска зона. На върха на могилата има дълбока яма от незаконно разкопаване с дълбочина 1,5 метра.

Могила Сиврилер 4

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сиврилер

Координати: 41°48'55 N 27°56'09 E

Описание: Могилата, разположена на 6,7 км североизточно от селото, е с височина 7-8 м и диаметър 35-40 метра. Могилата е незаконно изкопана и унищожена от работна машина. Половината от могилата е изчезнала.

Тематичен маршрут IV. Странджа през Римската епоха

През 45 г. сл. Хр. Рим окончателно поглъща Астейското царство и включва земите му в новосъздадената римска провинция Тракия. Римското владичество в Странджа е засвидетелствано на стотици места чрез некрополи, пътни станции и антични сгради. В м. „Пропада” голям тракийски некропол уникално съчетава четири различни типа гробници, датирани от II – IV в. сл. Хр.

През римската епоха в Странджа се развиват в особено големи мащаби рудодобивът и металургията. В м. „Сгуриите” край с. Резово е най-голямото находище у нас на антична шлака (сгур), с обем стотици хиляди тона.

1. Укрепена римска вила в тракийския култов комплекс в м. „Мишкова нива”, край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 41. 956050 E 27.499796; N 41. 956553 E 27.500268; N 41. 956242 E 27.500944;
N 41. 955739 E 27.500333; center N 41. 956114 E 27.500354;

Местоположение: местност Мишкова нива, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Укрепеният комплекс – вила представлява неголямо около 1,5 дка (45 x 35 м) укрепление с неправилна правоъгълна форма. Разкрити са участъци от укрепителната стена, градена от ломен камък на кал, с дебелина 0,70 м и основите на сгради. Входът е оформен като коридор, с монументален мраморен праг с дупки за осите на двукрила врата. В северната част на укреплението се разкриват градените от ломени камъни на калова спойка основи на голяма сграда. Културният пласт е наситен с фрагменти от строителна и битова керамика, предмети от метал, камък и стъкло. Материалите се отнасят към римската и късноантичната епоха. Вероятно тази вила е част от култовия комплекс, съществувал на територията на м. Мишкова нива.

2. Некропол с цистови гробове в м. Пропада край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 41.983904 E 27.484585; N 41.982939 E 27.484456; N 41.982245 E 27.489317
N 41.983075 E 27.489360 center N 41.983250 E 27.486988

Местоположение: местност Пропада, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Могилният некропол се състои от над 50 могили с цистови гробове и монументални гробни съоръжения. В 85% от случаите в цистовите гробове е полагано повече от едно тяло, като броят на погребаните в един гроб достига до 9 индивида. Костите на последния погребан се намират в центъра на гроба. В повечето случаи на черепите се отделя по-особено внимание и се наблюдава грижливата им подредба. Изграждането на вторични гробове, които се намират почти плътно до основния гроб в могилата, може да се обясни с бързата смърт на някои от близките в семейството, когато не е било възможно полагането на тялото в изградения по-рано гроб. Като цяло самата архитектура на могилите с цистови гробове навежда на мисълта за умишленото ѝ изграждане по начин, позволяващ те да бъдат използвани като семейни гробни съоръжения.

3. Гробница № 1 в м. Пропада край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 41. 983904 E 27.484585; N 41. 982939 E 27.484456; N 41.982245 E 27.489317
N 41.983075 E 27.489360 center N 41.983250 E 27.486988

Местоположение: местност Пропада, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

На около 50 м северно от пътя минаващ през средата на римския некропол се намира разрушена гробница, състояща се от правоъгълна камера и малък дромос. От камерата е съхранена единствено задната стена. Тя представлява масивен мраморен блок. За под на камерата служи естествената скала, като тя е много прецизно подравнена с техника рустика. Дромосът е изсечен изключително прецизно в скалата. Той е с размери 0,6 x1,18 и 10 см. Тези 10 см служат за праг към камерата, която е на по високо ниво. Максимална дължина на дромоса с обработената площ пред него 1,68м. Фасадата на дромоса е прецизно обработена. Гробницата е изградена в края на III – самото начало на IV в. от н.е.

4. Гробница № 2 в м. Пропада край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 41.983904 E 27.484585; N 41.982939 E 27.484456; N 41.982245 E 27.489317
N 41.983075 E 27.489360 center N 41.983250 E 27.486988

Местоположение: местност Пропада, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

На около 100 м югозападно от гробница 1 е разкрита гробница № 2. Тя е с правоъгълна камера с дромос, ориентирана Север-Юг с вход от юг. Стените на камерата са изцяло запазени, като камъните от градежа ѝ са много добре обработени с техника рустика. Камерата е с трапецовдна форма, ширината на входа ѝ е 0,59 м. Входът между дромоса и камерата се е затварял с врата. Вратата е обработена много по-грубо в сравнение със стените на камерата. Дромосът се състои от наредени в 2 реда каменни блокове. Дромосът е бил затворен с по-грубо обработена каменна плоча. Гробницата има два периода на използване. При вторият период, дромосът е удължен с нови блокове с по-непрецизна обработка. Съдейки по монетите периода на използване на гробницата е от края на III в. - времето на царуване на Диоклециан, до средата на IV в. от това време е постумната монета на Константин.

5. Гробница № 3 в м. Пропада край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 41. 983904 E 27.484585; N 41. 982939 E 27.484456; N 41.982245 E 27.489317
N 41.983075 E 27.489360 center N 41.983250 E 27.486988

Местоположение: местност Пропада, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

В най-западната част на некропола, на около 100 м в югоизточна посока от гробница № 4 се намира гробница - еднокамерна с дромос. Подът в гробната камера е бил настлан с керамични плочи. Вратата между дромоса и камерата се е отваряла навътре и, вероятно, е била дървена. Дромосът има правоъгълна форма и е съединен с гробната камера без наличието на фуга. Непосредствено от двете страни на входа на дромоса започва фасада, която преминава в крепиди, ограждаща цялата могила. Датирането ѝ е в първата четвърт на IV в. За некропола в м. Пропада тя е от нов тип, като новото е използването на варовиков камък за покритието на свода.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

6. Гробница № 4 в м. Пропада край Малко Търново

N 41. 983904 E 27.484585; N 41. 982939 E 27.484456; N 41.982245 E 27.489317
N 41.983075 E 27.489360 center N 41.983250 E 27.486988

Местоположение: местност Пропада, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

На 160 м западно от гробница № 3 се намира гробница № 4. Тя е разположена е малка могила с диаметър 16 м и височина 2 м. Пред него се намира къс дромос, оформен от две големи странични мраморни плочи и покрит с три мраморни блока, чиято долна повърхност е изрязана като полуцилиндричен свод. Над входа на дромоса е бил поставен триъгълен фронтон с релефно изображение на щит и копие, намерен запазен в южната стена на църквата „Св. Богородица” в Малко Търново. В гробницата са открити керамични и стъклени съдове, стъклени маниста, бронзови предмети и бронзови монети. Гробницата се датира в римската епоха – строена е най-вероятно в края на II или самото начало на III в.

7. Долмен в м. Бакърен извор край с. Евренезово, община Малко Търново

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 42. 129446 E 27.365873

Местоположение: местност Бакърен извор, село Евренезово, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Долменът се намира в могила с диаметър 15,0 м и височина 2,0 м. Долменът е еднокамерен, с предверие и дромос и добре оформена фасада. Дромосът е изграден от две вкопани в терена плочи. Фасадата от двете страни на входа е изградена от необработени камъни с подравнена лицева част. На база на откритите материали изграждането на този долмен следва да се отнесе към края на X- началото на IX в. пр.Хр. През средата на IV в. сл. Хр. камерата е отворена, всички материали, ако е имало такива, са изнесени и в камерата са извършени последователно три погребвания. От същия период е и кремацията, поставена в гроба от тегули пред фасадата.

8. Тракийски архитектурно - археологически комплекс в м. „Мишкова нива”, край Малко Търново

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 41. 957934 E 27.500629;

Местоположение: местност Мишкова нива, град Малко Търново, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Археологическият комплекс включва гробница с монументална крепида. Могилата е оградена с монументална крепида от големи мраморни блокове в три реда. Концентрично на външната крепида - има втора вътрешна крепида. От този обект в Малко Търново са пренесени жертвеници с посещение на Аполон Авлариок, на Дионис и Зевс, плоча с посвещение на Херакъл. В югозападното подножие на могилата, почти

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

срещу входа на гробницата е разкрита площадка (настилка) от големи мраморни плочи, върху и около които са разхвърляни големи мраморни блокове. Има сведения за съществуването на античен водопровод с глинени тръби, спускащ се от склона на Голямото градище в направление към могилата.

9. Римска вила в м. „Манастирчето” край с. Сройно

N 42. 274053 E 26. 683586; N 42. 272767 E 26.684418 ; N 42.272267 E 26.682937;
N 42.273466 E 26. 681972; center N 42.273152 E 26. 683221;

Местоположение: местност Манастирчето, село Стройно, Община Елхово, Област Бургас, България

Обектът представлява римска вила с разгърната площ около 500 кв.м. От обекта са разкрити жилищни и стопански сгради; битови пещи; оградни стени. Помещенията са с правоъгълен план. Зидовете са двулицеви, емплектонът между лицата е от по-дребни камъни. Дебелината им варира от 0,65 до 1,06 м, а запазената височина - до 1,0 м. Във вътрешността на помещенията е открита строителна и трапезна керамика, кухненски съдове и съдове предназначени за по-дълго съхраняване на храни. Сред по-характерните форми са паници, чаши, гърнета, амфори, голямото количество съдове

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

тип „блюдо”; накити и монети. Вилата е построена в края на I в. и е съществувала до края на II-самото начало на III в.

10. Могила Яриктебе А

Местоположение: Област: Визе; Село: Девлет

Координати: 41°33'04 N 27°46'19 E

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Описание: Могилата, която е на 3,4 километра южно от центъра на града, е с височина 9-10 м и диаметър 50 м. Намира се в археологическа защитена зона от II степен. Изкопаните артефакти са изложени в Истанбулския археологически музей.

Могилата Яриктебе Б

Местоположение: Област: Визе; Село: Девлет

Координати: 41°32'41 N 27°45'40 E

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Описание: Намира се на 2.4 километра южно от центъра на града, а могилата е с височина 6-7 м и диаметър 55-60 м. Намира се на първа археологическа защитена територия. Средната част на могилата е напълно изпразнена и нейната форма е разрушена.

11. Замък „Киякой“

Местоположение: Област: Визе, Село: Кіуікюу

Координати: 41°38'01.2"N 28°05'33.5"E

Описание: Замъкът е разположен в центъра на Кіуікюу, построен през 6-ти век с площ, простираща се до морето между Kazandere на север и Pabuçdere на юг. В наши дни, замъкът има два главни входа с западни крепостни стени. През 9-ти и 10-ти век крепостните стени са били ремонтирани. Днес, голяма част от стените са разрушени. Те са с височина 10-12 метра и дебелина 2.5 метра. Крепостните стени са построени от камък, тухли и камъни, запазени и до днес. Село Кіуікюу има много други туристически ресурси, атракции и удобства, като места за настаняване, богата природа, море и слънчеви плажове.

12. Замъкът „Киякюй Пристанищна порта“

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Визе, Село: Киякьой

Координати: 41°37'59.3"N 28°05'53.5"E

Описание: Това е порта, която отваря път от пристанището в югоизточната част на стените на замъка към центъра на града. В югоизточната част на крепостните стени има прохот. Той е покрит със завеса, изградена от тухли от варовик. Той е оформен като стълбище, издълбано в естествена скала. Максималният диаметър е 2,5 м, а височината - 3,5 м. Този обект има много голям туристически потенциал.

13. Село Пазарли, Древни водни пътища, район на некрополите, култова зона

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Визе, Село: Пазарли

Координати: 41°36'40.6"N 27°42'17.2"E

Описание:

Има два куба с форма на питос, издълбани в скалата. Те имат дълбочина около 1.5 метра и ширина около 50 см. Има стена, принадлежаща на византийския воден път, разположена 300-400 м на север. Има правоъгълни гробници в местността Sivrikayalar на 500-600 метра северно. В това гробище има и царска гробница. Тази структура, издълбана от естествен камък, е постигната на четири етапа. Вътрешните измервания са около 3x6 м и височината е 2 м. Населението в околността казва, че преди това е имало саркофаг в гробницата.

Тематичен маршрут V. Странджа и Сакар през Късната Античност и Средновековието

Кратка историческа справка

Когато Бизантион става Константинопол, в него започват да се съсредоточават всички ресурси на Анатолия и Европа. И ако в територията на стария град влизали само южните предпланини на Странджа, то хинтерландът на Nea Roma обхванал не само Странджа и Сакар, но и цялото Източно Старопланиние. Периодът на късната античност (IV-VI в.сл.Хр.) представлява свързващо звено между древността и

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

съвремението. Странджанският и Сакарският край изобилстват от материали и находки от тази епоха. Това е и основния културен пласт върху повечето крепости и селища; известни са и много случайни находки. От V-IV в. датират много раннохристиянски базилики на територията на Странджа и Сакар. Към средата на VI в. при царуването на Юстиниан Велики Странджанска и Сакарска област са застрашени от непрестанните набези на славяни и авари.

Много от крепостите изградени в периода на Късната Античност през Средновековието са възстановени и обитавани отново.

1. Крепостта „Порос” , п-ов Форос

N 42.453303 E 27.472938; N 42.456659 E 27.480105; N 42.459888 E 27.478388
N 42.457989 E 27.27474269 center N 42.457451 E 27.477359

Местоположение:., п-в Форос, м. Кавката, град Бургас, Община Бургас, Област Бургас, България

Крепостта е изградена на п-в Форос. Изградена е през IV-V в. върху руините на римска вила. Състои се от 9 помещения с различни размери. Във вътрешността на крепостта е разкрита сграда с хипокаус от III в. Върху руините на римската вила в края на V-

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

началото на VI в. е изградена крепост, от която са проучени няколко сгради и късноантична базилика. Разкрити са четири правоъгълни кули. Във вътрешността на крепостта са разкрити основите на няколко сгради, както и на късноантична базилика. Тя е трикорабна, едноапсидна, с притвор. При входа на северния кораб на ходовото ниво се откри фолис на Юстин II и София. В южния кораб, под падналия покрив и върху ходовото ниво, се откри пентанумия от същите владетели.

2. Ранновизантийска крепост Акра

N 42.456908 E 27. 62 6854; N 42. 45 7090 E 27.627519; N 42. 459037 E 27.627025
N 42. 459132 E 27.62 91 50 center N 42.45 8246 E 27.62 74 12

Местоположение: п-ов „Св. Никола” на нос Акра, град Черноморец, Община Созопол, Област Бургас, България

Нос Акра е разположен в най-северозападната част на п-ов „Св. Никола” и заема изключително стратегическо място в южната част на Бургаския залив. Изследването на историята на нос Акра, започва през 2013 г., когато на площ от 15 дка са разкрити 150 жилищни и стопански постройки отнасящи се към ранновизантийската епоха – края на V – VI в. Разкрити са и крепостните стени. Към отбранителните елементи се отнасят: правоъгълна кула, пиластър и бастион от вътрешната страна на стената. Крепостта е притежавала и голям християнски храм. Крепостта при нос Акра е построена през втората половина на V в. през първите години на управление на император Анастасий.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

3. Късноантичен град Хрисосотира

N 42.4309 67 E 27. 651764; N 42. 43 2186 E 27.652472; N 42. 431711 E 27.655809
N 42. 429628 E 27.653566 център N 42.431070 E 27.653534

Местоположение:, п-ов „Св. Никола” на носа Хрисосотира, град Черноморец, Община Созопол, Област Бургас, България

Късноантичния град Хрисосотира е разположен на площ от 63 дка на нос Хрисосотира на п-ов „Св. Никола”. От града при археологически разкопки са разкрити: крепостната стена, кули, улици и основи на жилища. Крепостната стена е запазена до височина 2,20 м. Между кула № 1 и № 2 е открита двураменна стълба, дълга 20 м. Жилищата са с правоъгълна форма с двускатен покрив. Крепостта се определя от археолозите като укрепено полуградско селище с добре оформена вътрешна планировка. Строена е през ранновизантийската епоха по времето императорита Анастасий – Юстиниан Велики насетне.

4. Крепостта Урдовиза край Китен

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 42. 236692 E 27.781164; N 42.235818 E 27. 780799; N 42.234452 E 27.783675
N 42. 236374 E 27.784275 center N 42. 235945 E 27. 782387

Местоположение:, п-ов „Урдовиза”, град Китен, Община Китен, Област Бургас, България

Крепостта Урдовиза е разположена на полуостров „Урдовиза“. Крепостната стена е строена по времето на император Анастасий (492- 518 г.). По стената на крепостта са се издавали две полукръгли кули за наблюдение, между които се е намирала главната порта на крепостта. Във вътрешността на крепостта са разкрити основите на църква с три апсиди, градени от ломен камък и тухли. Античната крепостна стена през Средновековието е претърпяла преустройства. Покрай вътрешното лице на стената през XIV в. се развива гърнчарско производство - под проучената през 2007 г. пещ за изпичане на съдове е установена друга, вероятно от същия тип.

5. Крепостта при Ахтопол

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 42. 101587 E 27. 94315 - N 42. 100432 E 27.944477 N 42.101606 E 27.947625

N 42.104264 E 27. 945919 - center N 42.101868 E 27.945458

Местоположение: съвременният град Ахтопол, Община Царево, Област Бургас, България

На полуострова, на мястото на днешния град Ахтопол е съществувало значително антично и средновековно селище. Античната крепостна стена е изградена в края на IV-началото на V-VI в. Тя е вървяла по ръба на скалистия бряг на полуострова, издигнат около 20 м над морското равнище. На много места между къщите на съвременния град стърчат съборени грамадни откъси от стената, които позволяват най-общо да се проследи ходът ѝ. Общата обиколка на заграденото укрепено пространство е около 800-850 м. Стената е била подсилена с кули от които до сега са разкрити три. Западната кула е с ориентация югозапад – североизток. Вероятно на югозападната страна е била главната порта на крепостта; порти е имало и към пристанището на юг и към скалната тераса на североизток.

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

6. Крепост „Градишето“ край с. Българи

N 42.131026 E 27.732456; N 42.129825 E 27.732252; N 42.129467 E 27.735160
N 42.130334 E 27.735299 center N 42.130111 E 27.733969

Местоположение: село Българи, Община Царево, Област Бургас, България

Крепостните стени заграждат площ от около 11 декара. Основите и са положени директно върху скалите (от север). Пред стената от север са разкрити контрафорси. Вторият етап на използване на крепостта е в периода XI-XII век. През това време, на най-високото място в крепостта е изградена малка църква. Тя е с полукръгла апсида. Крепостта е издигната в началото на VI век, като може би строежът е започнал при Анастасий (491-518) или Юстин I (518-527), когато се строят значителен брой крепости.

7. Крепост „Голямото кале“ край с. Младежко

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 42. 151630 E 27. 353305; N 42.151137 E 27. 352854; N 42.149689 E 27.356073
N 42.150834 E 27.356631 center N 42. 150612 E 27. 354721

Местоположение: село Младежко, Община Малко Търново, Област Бургас, България

Обектът представлява остров с приблизителна денивелация от нивото на реките около 150 м. Заградената площ е 41,5 дка. Крепостта има два срещуположни входа- единият на изток и другият на запад и двата са фланкирани от едната си страна с кула. На запад, където по билото има естествен достъп до крепостта, стената е двойна, като пред основната минава друга. В същата посока билото е пресечено на още две места с преградни крепостни стени и по тази причина общата заградена площ достига 80 дка. На разстояние от 40 до 85 м една от друга на крепостната стена са изградени правоъгълни кули, издадени навън, личат следи от общо 10 кули. На крепостта са извършвани археологически разкопки и на база на откритите материали изграждането ѝ се датира в IV в.

8. Късноантична и средновековна крепост „Горното градище“ край град Средец

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

N 42. 339654 E 27.153012; N 42.339500 E 27.153269; N 42.340308 E 27.154176
N 42.340503 E 27.153554 center N 42.339920 E 27. 153473

Местоположение: местност Калето, град Средец, Община Средец, Област Бургас, България

При разкопки е установено, че крепостта е съществувала през две епохи – ранновизантийската IV-VII в. и по времето на Втората българска държава – XII-XIV в. На източната крепостна има две ъглови бойни кули и една междинна. И двете кули са градени в правилни редове от добре одялани камъни с различна големина, споени с бял хоросан. На около 4 м северно от мястото, където стената извива на изток, има потерна (таен вход) с ширина 1 м, разположена по дължина на северната стена. Зидовете на последните са служили за стени и на помещенията. Строежът на крепостта вероятно е започнал по времето на император Анастасий и е завършил при Юстин I. Много е вероятно крепостта да е била разрушена след 1050 г. от печенегите, за което свидетелстват следите от голям пожар и липсата на нумизматичен и археологически материал от втората половина на XI век.

9. Раннохристиянски и средновековен манастирски комплекс край с. Воден

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

N 42.050893 E 26.912397; N 42.050338 E 26.913097 N 42.050844 E 26.913719
N 42.051353 E 26.913105 center N 42.050746 E 26.913153

Местоположение: местност Разкопки, село Воден, Община Болярово, Област Ямбол, България

Раннохристиянският култов комплекс се състои от Мартирион, който по същество представлява гробница и църква и параклис над нея. Използвана е естествена пещера, на която чрез допълнително иззиждане е предадена формата на гробница. Към дъното и водят 37 стъпала изсечени в скалата. Над входа лежи голяма мраморна плоча, която е

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

използвана в параклиса като олтарна маса. Нишата в ляво от входа е предназначена за гробнично ложе, а в дясно – за погребални дарове. Безспорно гробницата е принадлежала на висш духовен глава, чийто живот е бил посветен на разпространението на християнството по тези земи. Характерният план на постройката над пещерата-гробница, четирите ѝ ниши, оформящи равнораменен кръст, който се е издигал високо, дават тази постройка да се нарече мартирион – култова постройка, в която са се съхранявали мощите на висш духовен служител, чийто живот и дейност са свързани с разпространението на християнството в самият му зародиш – през IV в. на н. е.

10. Късноантична крепост край с. Мелница

N 42.042589 E 26.544737; N 42.042920 E 26.544158 N 42.043816 E 26.545236
N 42.043203 E 26.545816 center N 42.043159 E 26.544963

Местоположение: местност Градище, село Мелница, Община Елхово, Област Ямбол, България

Крепостта е с приблизително правоъгълна форма и площ 5 дка. През годините крепостта е обект на интензивна иманярска дейност, довела до разкриването на

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

множество метални находки, сред които особено впечатляваща е колекцията от 134 средновековни печата, датиращи от VIII/IX-XII в. и засвидетелстващи наличието на византийска светска и евентуално духовна администрация на това място. Има три периода на обитаване – (късно)желязна епоха, късна античност и средновековие. През късната античност (V в.) на обекта е изградена крепост от която са запазени стени, основи на кули и постройки. Крепостната стена огражда обекта по ръба на най-високата и равна част на хълма. Тя е градена от добре одялани ломени камъни и големи тухли с хоросанова спойка. В четирите ъгъла на крепостта има основи на квадратни кули. Във вътрешността на обекта личат основите на четириъгълна кула.

11. Крепост и светилище „Палеокастро” край Тополовград

N 42. 078436 E 26.304466; N 42.078896 E 26.305013; N 42.079730 E 26. 303265 N 42.079396 E 26.302793 center N 42.078918 E 26.303823

Местоположение: местност Палеокастро, град Тополовград, Община Тополовград, Област Хасково, България

Крепостта обхваща площ от около 4,5 дка. Оградената площ е с силно издължена правоъгълна форма. Крепостната стена е изградена от ломени камъни споени с бял хоросан. От юг-югозапад има скален венец, който се явява естествена защита- на места допълнително е укрепен със стена. Крепостта е най-достъпна от седловината от север, където вероятно се е намирал и входът. На тази северна стена има останки от две ъглови кули. Стената в тази част е запазена във височина до 2,5 м. От североизток пред основната стена личат останки от втора стена, като между двете стени вероятно е имало издълбан ров. Крепостта е изградена в периода на късната античност. На целия рид, на

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

територията на крепостта и извън нея, се откриват множество скални образувания, върху които са изсечени кръгове – дискове. Според някои изследователи това е скално светилище свързано с почитта на траките към Слънцето.

12. Крепост в м. „Калето” в землището на с. Българска поляна

N 42.008042 E 26. 249974; N 42.007464 E 26.249336; N 42.007994 E 26. 247833
N 42. 008453 E 26. 248440 center N 42.007963 E 26.248944

Местоположение: местност Калето, село Българска Поляна, град Тополовград, Община Тополовград, Област Хасково, България

Заграденото пространство от крепостната стена е с издължена правоъгълна форма, с ориентация изток-запад. Оградената площ е около 7,5 дка. Дължината на стената изток-запад е около 100 м; ширината от запад е около 50 м; от изток около 40 м. На територията на крепостта има множество иманярски изкопи; в един от тези, в южния край се вижда лицето на крепостната стена; запазени са около 6м дължина. Открити са фрагменти от керамика от късната античност и Средновековието. Във вътрешността на крепостта се очертават деструкциите от църква с ориентация изток-запад. На база на материалите от повърхността и начинът на градеж на стената крепостта е изградена пред Късноантичната епоха. През Средновековието, в източната част на крепостта е изградена еднокорабна църква.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

13. Църквата „Малка Хагия София“ (джамия на Сюлейман)

Местоположение: Област: Визе

Координати: 41°34'35.4"N 27°46'01.6"E

Описание: Църквата е планирана като базилика. Структурата е разделена на три кораба с колони. За разлика от долния етаж, горният етаж на църквата е кръстосано планиран. Страничните кораби са разделени на четири секции с помощта на арки, свързващи колоните със стените. В църквата има галерия. Когато сградата е била превърната в джамия, минарето е построено в южната част. На западната вътрешна стена на църквата и в притвора също има стенописи.

14. Замък „Пинархисар“

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Местоположение: Област: Пинархисар; Село/Квартал: Чамиъкебир

Координати: 41°37'46.6 N 27°30'54.7 E

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Описание: Замъкът Пинархисар се смята за построен през византийския период и подложен на ремонт през Османския период. Голяма част от крепостните стени са унищожени. Днес са запазени руините на три сгради в областта, които се помещават в северната част на замъка, която е била използвана като парк.

15. Басейн „Аязма“ (Басейн „Баптимс“)

Местоположение: Област: Лалапаша, Село: Хамзабейли

Координати: 41°57'52.4 N 26°38'34.8 E

Описание:

Басейн „Баптимс“ се намира в област Lalapaşa и е датиран 12-13 век. Той представлява два съседни басейна с дължина 40 метра и ширина 2 метра. Южната част на сградата е с размери 2.83 x 2.24 метра, и дълбочина 0.65 метра. Използвани са плоски тухли и хоросан със смес от тухли и вар. И двете помещения са свързани с чиста вода от горния извор.

16. Пещера Дупница (Зона на древен живот и природа)

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Местоположение: Област: Демиркой; Село: Сарпдере

Координати: 41°50'26.5 N 27°33'19.7 E

Описание: Разположен е в залесена земя на около 6 километра южно от село Сарпдере в област Демиркой. Намира се на около 50 км североизточно от Къркларели. Зоната е археологическа защитена зона от втора степен и природна защитена територия втора степен. Пещерата "Дупница", която се състои от две отделни пещери, суха и влажна, е регистрирана като природен обект с решение на Одринския съвет за опазване на природните ценности, които притежава. Водната пещера приема гости от 15 май до 15

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

ноември, а сухата пещера е отворена през цялата година. Водната пещера е естествено местообитание, където около 60 хиляди прилепи живеят.

IV. Промоция и социализация

За уесното социализиране на обектите, включени в петте тематични туристически маршрута трябва да се обърне внимание на една иновативна политика за социализация на наследството, а именно политика на развитие на трансграничното сътрудничество и в сферата на културата и опазване на наследството.

Ако бъде анализирано съотношение на база брой неживими културни ценности на национална територия, може да се види, че и България и Турция са постигнали добри показатели в това отношение. Да бъдат вписвани паметници в Листата на световното културно наследство е един от най-важните критерии за степента на социализация на определен обект. Подобна политика ще даде възможност на всеки обект не само да бъде част от културният ландшафт, но и да бъде обект на туризма.

Повечето от обектите, включени в маршрута имат определени граници и режими на опазване, но голяма част от тях нямат издадени актове за собственост. Това пречатства изпълнението на дейности по реставрация и консервация по тях, въпреки голямото желание на местните общински администрации да работят за опазването, експонирането и социализирането на тези обекти.

Създаването на проект за социализация на подобни обекти трябва да отговаря на много високи критерии, а именно:

- трябва да се гарантира автентичността на обекти
- да се осигури висок професионализъм при консервация и реставрация на обекта
- да се гарантира добро управление на обектите и администриране на процесите в хода на експлоатация, с фокус върху нуждите на туризма

Необходимите дейности за развитие и интегриране на туризма на местно и на регионално ниво, са както инвестициите за рехабилитация на градската/селска среда и туризма, използване на културни ресурси, интелектуални занимания, икономическо развитие чрез културни индустрии, развитие на човешкия капитал, така и промотиране на туристическият потенциал. Много практики показват, че в сферата на промоция на материално и нематериално културно наследство, когато бъде избран подход за промотиране на отделни обекти/услуги, постиганите резултати не задоволяват нуждите на туризма. Когато промоцията предлага на туриста завършена и пълна туристическа оферта, постиганите резултати са значително по-големи.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

На всички обекти, включени в маршрута, липсва невербална анимация (информационни табели) и указателни табели до тяхното местонахождение.

Предвид, че повечето обекти, включени в 5-те тематични туристически маршрута са слабо познати като туристически обекти, е необходимо за всеки от тях да се монтират насочващи табели/знаци до обекта и базова информация за него за индивидуалните туристи, дошли без екскурзовод или гид.

За всеки от културно-историческите обекти би могло да се даде базова информация чрез интегрирана информационна система с QR-код или чрез мобилно приложение (но само ако мобилните оператори са осигурили покритие на мястото на обекта).

V. Транспортна инфраструктура

Трансграничният регион България-Турция е периферен и за двете държави, със сравнително слабо развита транспортна инфраструктура. През последните години се наблюдава подобряване в състоянието на транспортната инфраструктура, но тя все още не може да бъде оценена като развита. На лице са пътища за малки, средни и големи автомобили и други МПС, пешеходни пътеки съществуват в определени части в Странджа и Сакар. В рамките на различни проекти и инициативи са създадени и планове за велопътеки в целевият регион. В рамките на настоящата стратегия са разгледани главните транспортни коридори, контролно пропускателни пунктове на границата между Република България и Република Турция.

• **Пътуване с автомобил** – главният начин за пътуване в трансграничният регион е с автомобил или друго МПС. Бензиностанции и газстанции има във всички общински центрове и по-големи населени места в района, както и в много от селата в района.

С най – голямо транспортно значение за Българска Странджа са международния път Е87 и второкласния път 98 Бургас - Малко Търново, които поемат преобладаващо автомобилния трафик от планината и крайбрежието. Тези два пътя, заедно с техните разклонения са основните транспортни артерии, които водят до значимите паметници на човешката култура и строителен гений в района.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Трасето на главен път 9 е основната транспортна артерия за достигане до паметници на човешката култура и красотата на природата по южното черноморие. Ако се пътува по това трасе могат да бъдат посетени природни забележителности и паметници на антропогенната култура в: Краймorie, Атия, Черноморец, Созопол, Приморско, Китен, Лозенец и Царево по крайбрежието. От главен път 9 може да предприемете пътуване до обекти, които ще докоснат сетивата и душата Ви. А именно отклонение от Царево на юг до с. Резово. Другия главен транспортен коридор за българска Странджа е второстепенен път 98 от Бургас за Малко Търново и от там към Република Турция. Този път се отклонява от Краймorie към Странджа планина преминава през селищата Маринка, Крушевец, Звездец, Малко Търново и границата с Турция. По този път Вие ще се докоснете до нежното и чисто сърце на Странджа планина. Това е едно невероятно пътуване и преживяване в нежната красота и омая на чиста и свежа природа. При пътен възел Босна може да се предприеме пътуване вдясно към с. Бяла вода, с. Калово, с. Визица и с. Кондололово, а вляво на Странджа се достига до Тагаревското /Вълчаново/ ханче на второстепенен път 79. Други интересни отклонения, които може да се направят от второстепенен път 98 са от с. Маринка към с. Твърдица, с. Димчево, с. Присад, с. Зидарово, с. Габър, с. Вършило. Разклонения от пътя има за с. Извор, за с. Ново Паничарево, с. Ясна поляна и гр. Приморско., а също и за с. Индже войвода, с. Бяла вода и с. Бръшлян.

За трите планини в България – Сакар, Странджа и Дервентските възвишения с най – голямо транспортно, икономическо и социално значение са второкласните пътища 79 от гр Бургас – гр. Средец – гр Елхово и второкласен път 76 от гр. Елхово – гр Тополовград – гр Харманли. Този път е главен, както за Западна Странджа, за Дервентските възвишения, така и за Сакар планина. По това трасе се извършва най-големия пътничко-поток и пренос на товари за региона. По това трасе туристите могат да се запознаят с антропогенни строителни забележителности от древността до наши дни и да проследят развитието и постиженията на човешкия строителен гений от древността до днес.

През последните години с отваряне на КПП Лесово – Хамзабейли – Одрин, първокласен път 7 придоби важно значение като нов транспортен коридор север - юг.

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

Чрез него могат да бъдат достигнати и посетени общинския център Елхово, а чрез негови разклонения могат да бъдат посетени защитена местност и пещера Дрънчи дупка при с. Мелница, тракийското скално светилище при с. Мелница и Долнотунджанския пролом при с. Лесово.

С най – голямо транспортно значение за целевият регион в Турция (провинциите Одрин и Къркларели) са международни пътища E80 и E87. Тези два пътя, заедно с техните разклонения са основните транспортни артерии, които свързват съответно Капъкуле – Одрин – Бабаески – Силиври – Истанбул и Дерекьой – Къркларели – Бабаески – Хавша - Кешан. В много от тези населени места се намират и голяма част от обектите, включени в създадените пет тематични туристически маршрути.

Други важни транспортни пътища в трансграничния регион България-Турция от турска страна са второстепенни пътища D565 и D020. Път D565 в провинция Къркларели позволява транспортна връзка между градовете Демиркьой, Пинархисар и Люлебургаз. D020 прави възможно пътуването от Източните части на Одрин до големите градове в Къркларели, в това число Инедже, Къркларели, Пинархисар и Визе.

- Пътуване със самолет

В трансграничния регион България-Турция въздушният транспорт не е силно развит. Единственото регламентирано летище се намира в българската част на целевият регион. Летище Бургас е международно летище в Югоизточна България. Разположено е в бургаския квартал Сарафово, на 10 км североизточно от центъра на град Бургас. Летището заема второ място по пътничкопоток в страната след Летище София. През 2017 г. са обслужени 2,982,339 пътници.

- Пътуване с велосипед – в трансграничния регион България-Турция съществува и възможност за пътуване с велосипед. Има обособени маршрути, свързващи обекти с важно туристическо значение. Информация за тях може да бъде открита онлайн. Повечето велосипедни маршрути включват информация относно начална и крайна точка, междинни точки по маршрута, дължина и средна продължителност за всеки маршрут.

Project CB005.1.22.166 “Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects”

Пътуване пеш – Пешеходни преходи могат да бъдат осъществени в по-високите части и обозначените туристически маршрути в Странджа планина и Сакар планина. В региона липсват професионални водачи. Това прави пътуването пеш по-рисково. Преходите трябва да се планират така, че да се пристигне в крайния пункт преди вечерта. Този вид пътуване ограничава възможността за следване на създадените пет тематични туристически маршрути, но може да се осъществи в отделни отсечки от тях.

Междуселищният обществен транспорт е сравнително добре организиран, с изключение за някои от по-отдалечените селища, за които транспортния достъп е ограничен, както и в България, така и в Турция. Общинските центрове и по-големите селища са свързани с автобусни линии с областните центрове и по-големи градове в района.

Контролно пропускателни пунктове България-Турция

1. ГКПП Капитан Андреево – Капъкуле

Граничният контролно-пропускателен пункт Капитан Андреево - Капъкуле (на турски: Karıkule Sınığ Karısı) е разположен на българско-турската граница в близост до българското село Капитан Андреево на левия бряг на река Марица. Наблизо се намира ГКПП Капитан Петко войвода - Орменион, чрез който се осъществява връзка с Гърция.

2. ГКПП Лесово – Хамзабейли

Граничният контролно-пропускателен пункт Лесово - Хамзабейли свързва гр. Елхово, област Ямбол с турския гр. Лалапаша.

3. ГКПП Малко Търново

Граничният контролно-пропускателен пункт Малко Търново е контролно-пропускателен пункт, разположен на българско-турската граница. Той се намира в близост до българския град Малко Търново. Най-близкият граничен контролно-пропускателен пункт е Лесово - Хамзабейли, разположен на 133 км. в западна посока от ГКПП Малко Търново, също обслужващ българско-турската граница. ГКПП Малко Търново обслужва международния път Е87. ГКПП Малко Търново не е предвиден за преминаване на тежкотоварни МПС и обслужва предимно туристическия трафик –

Project CB005.1.22.166 "Development of common cultural tourism destination in the Strandzha (Yildiz)/ Sakar area based on archaeological and historical objects"

леки МПС и автобуси. Тежкотоварните МПС към Р Турция се пренасочват към ГКПП Лесово - Хамзабейли или ГКПП Капитан Андреево - Капъкуле. ГКПП Малко Търново се намира в състава на Гранично полицейско управление Малко Търново, което е с най-голямата зона за отговорност – 141,139 км държавна граница, от които 31,093 км сухоземна и 110,046 км - речна, неплавателна – по реките Резовска и Делийска.

Планирано е изграждането на най-малко още две - ГКПП между Република България и Република Турция, а именно ГКПП Странджа – Малкодждлар и ГКПП Резово.

Този материал е направен с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програма за трансгранично сътрудничество Интеррег-ИПП България-Турция 2014-2020, ССИ No 2014TC16I5CB005. Съдържанието на този материал е отговорност единствено на Сдружение "Солени Ветрове" и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.